

p30konkor.com

عنوان آزمون : جامعه شناسی ۱۲ درس ۱۰

زمان آزمون :

تاریخ برگزاری

نام و نام خانوادگی :

پایه تحصیلی :

نام دبیر :

ردیف	لطفاً پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	بارم
۱	<p>دو مورد از کارکردهای علوم اجتماعی را برای جهان اسلام بنویسید.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱</p> <p>۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد.</p> <p>۲- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد.</p> <p>۳- درباره ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های فرهنگ‌های مختلف می‌تواند داورى کند.</p> <p>۴- درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید.</p> <p>۵- با توصیف و تبیین وضعیت موجود راه‌های برون‌رفت از وضع موجود را به سوى جامعه مطلوب شناسایی می‌کند.</p> <p>(ذکر دو مورد کافی است.)</p>	
۲	<p>مشروطه بودن حکومت از نظر میرزای نائینی به چه معناست؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱</p> <p>از نظر میرزای نائینی مشروطه به معنای مشروطه کردن حاکمان و حکومتی است که در چارچوب مقررات عادلانه مجلس عمل کند. یعنی مردم در مشروطه با کمک مجلس شورا ویژگی اول نظام اسلامی را محقق کردند.</p>	
۳	<p>آرمان فقه اسلامی در نحوه برخورد با مسلمانان و همه کسانی که به دنبال زندگی صلح‌آمیزند، چیست؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ مدارا (ی اجتماعی)</p>	
۴	<p>دو مورد از کارکردهای علوم اجتماعی جهان اسلام را بنویسید.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱</p> <p>۱) قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد.</p> <p>۲) توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد.</p> <p>۳) درباره ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های فرهنگ‌های مختلف می‌تواند داورى کند.</p> <p>۴) درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید.</p> <p>۵) با توصیف و تبیین وضعیت موجود راه‌های برون‌رفت از وضع موجود را به سوى جامعه مطلوب شناسایی می‌کند.</p> <p>(ذکر دو مورد کافی است.)</p>	

۵	<p>دیدگاه میرزای نائینی در مورد امکان تحقق ویژگی اول و دوم جامعه مطلوب فقه شیعه را بنویسید.</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۱ ما نمی‌توانیم ویژگی دوم جامعه مطلوب را - که مستلزم تغییر نظام پادشاهی است - تحقق ببخشیم. ولی می‌توانیم ویژگی اول چنین جامعه‌ای را محقق کنیم تا مردم از طریق مجلس، سازمان‌ها و ساختارهای اجتماعی را به گونه‌ای عادلانه شکل دهند.</p>
۶	<p>نتایج تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن را بنویسید.</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ این تعامل با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه طرح نظریات جدید را فراهم آورد. در عین حال، به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا راه‌حل ارائه دهند. (ص ۱۱۶)</p>
۷	<p>کدام‌یک از گزینه‌های زیر، پیامد تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن <u>نیست</u>؟</p> <p>۱ تحلیل مسائل جامعه جهانی ۲ محدود شدن علوم اجتماعی به سطح تجویزی ۳ فراهم آوردن زمینه طرح نظریات جدید ۴ توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۳</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.</p>
۸	<p>در دیدگاه علامه طباطبایی موضوع عقلی عملی چیست؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ بایدها و نبایدها و احکام ارزشی را شناسایی می‌کند (یا درباره ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند). (ص ۱۱۵)</p>
۹	<p>هر عبارت به کدام‌یک از آرمان‌های اجتماعی که فقه اسلامی عهده‌دار بیان آن‌هاست اشاره می‌کند؟</p> <p>الف) مواجهه با مسلمانان و همه کسانی که به دنبال زندگی صلح‌آمیزند. (.....) ب) دفاع از مرزهای اسلامی در برابر تهاجم متجاوزان (.....)</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ الف) مدارا ب) مقاومت (ص ۱۱۱)</p>
۱۰	<p>چرا علوم اجتماعی اندیشمندان مسلمان از نوع تبیینی <u>نیست</u>؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند. (ص ۱۱۹)</p>

۱۱	<p>جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) برخی از متفکرین اجتماعی، از پیدایش به باز شدن جعبه پاندورا یاد می‌کنند.</p> <p>ب) ابن‌خلدون در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از سخنی نگفت.</p> <p>پ) یکی از مهم‌ترین شاخه‌های مسلمانان، علم فقه است.</p>	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲
۱۲	<p>چه کسی با توجه به شرایط اجتماعی پایان قرن بیستم، مسئله ولایت فقیه و انقلاب اسلامی را طرح نمود؟</p>	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۳	<p>کدام‌یک از موارد زیر در علم فقه مطرح نمی‌شود؟</p> <p>۱) توصیف و تبیین مسائل اجتماعی</p> <p>۲) طرح احکام و قواعد درباره چگونگی رفتار اجتماعی</p> <p>۳) ارزیابی و نقد رفتارها و هنجارهای اجتماعی</p> <p>۴) تجویز راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب</p>	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۴	<p>جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی و پیامدهای آن یعنی را مطالعه می‌کنند.</p> <p>ب) رویکردی که جامعه‌شناسی را در زمره دانش تجربی و ابزاری قرار می‌دهد با نام شناخته می‌شود.</p> <p>پ) تأکید بر آگاهی و در زندگی اجتماعی انسان، مسیر را برای روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت.</p> <p>ت) در روش به عنوان یکی از روش‌های کیفی، محقق تمامی ابعاد یک پدیده اجتماعی خاص را مطالعه می‌کند.</p> <p>ث) مهم‌ترین هدف ما در زندگی، دستیابی به فضیلت‌های فردی و است.</p> <p>ج) از نظر میرزای نائینی، مردم در مشروطه با کمک ویژگی اول نظام اسلامی را محقق کردند.</p>	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲

پاسخ: ۱ الف) پدیده‌های اجتماعی (ص ۱۵) ب) جامعه‌شناسی تبیینی (ص ۲۶)

پ) معنا (ص ۴۰) ت) مطالعه موردی (ص ۵۰ و ۵۱)

ث) سعادت همگانی (ص ۶۵) ج) مجلس شورا (ص ۱۱۳)

<p>در جدول زیر علوم اجتماعی جهان متجدد و علوم اجتماعی جهان اسلام مقایسه شده است. آن را کامل کنید.</p> <table border="1" data-bbox="336 136 1460 454"> <tr> <td>علوم اجتماعی جهان متجدد</td><td>علوم اجتماعی جهان اسلام</td></tr> <tr> <td>الف</td><td>علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند</td></tr> <tr> <td>تفسیری</td><td>ب</td></tr> <tr> <td>ج</td><td>از ظرفیت جهان‌شمول عقل نظری، عقل عملی و وحی برای داوری ارزش‌ها استفاده می‌کند.</td></tr> </table> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ الف) تبیینی ب) تفسیر را نوعی تبیین و استدلال عقلانی می‌شمارد و به همین دلیل تفسیر و تبیین در تقابل با هم قرار نمی‌گیرند. (یا اندیشمندان مسلمان دانش علمی را به دانش حسی و تجربی محدود نمی‌کنند). ج) انتقادی</p>	علوم اجتماعی جهان متجدد	علوم اجتماعی جهان اسلام	الف	علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند	تفسیری	ب	ج	از ظرفیت جهان‌شمول عقل نظری، عقل عملی و وحی برای داوری ارزش‌ها استفاده می‌کند.	<p>۱۵</p>
علوم اجتماعی جهان متجدد	علوم اجتماعی جهان اسلام								
الف	علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند								
تفسیری	ب								
ج	از ظرفیت جهان‌شمول عقل نظری، عقل عملی و وحی برای داوری ارزش‌ها استفاده می‌کند.								
<p>هر عبارت به کدامیک از رویکردهای جامعه‌شناسی و شاخه‌های علوم اجتماعی جهان اسلام اشاره دارد؟ الف) برای داوری درباره ارزش‌ها به معیار جهان‌شمولی که فراتر از محصولات اجتماعی و تاریخی انسان‌ها باشد دسترسی ندارد. (.....) ب) در ایران همواره نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته است. (.....)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ الف) انتقادی (ص ۱۰۷) ب) علم فقه (ص ۱۱۲)</p>	<p>۱۶</p>								
<p>عالمان مسلمان پس از تعامل با علوم اجتماعی مدرن توانستند برای برون رفت از کدام بحران‌ها راه‌حل ارائه دهند؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ بحران آگاهی و بحران معنا (ص ۱۱۶)</p>	<p>۱۷</p>								
<p>عبارت «قوّه‌ای است که انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد» به کدام نوع عقل اشاره دارد؟ ۱ عقل خاص ۲ عقل تفسیری ۳ عقل عام ۴ عقل انتقادی</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۱۱۸)</p>	<p>۱۸</p>								
<p>آرمان‌های اجتماعی فقه اسلامی را ذکر کنید.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ ۱) مدارای اجتماعی با مسلمانان و همه کسانی که به دنبال زندگی صلح‌آمیزند. ۲) دفاع از مرزهای اسلامی در برابر تجاوز متجاوزان ۳) تلاش برای تحقق و گسترش عدالت (ص ۱۱۱)</p>	<p>۱۹</p>								
<p>پیامد هریک از عبارت‌های زیر را بنویسید. الف) خلاق و فعال بودن انسان‌ها در تولید معانی (.....) ب) تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن (.....)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ الف) پیدایش فرهنگ‌ها و جهان‌های اجتماعی مختلف (ص ۵۰) ب) فراهم آوردن زمینه طرح نظریات جدید (ص ۱۱۶)</p>	<p>۲۰</p>								

۲۱	<p>جامعه اسلامی با استفاده از ، رفتارها و هنجارهای اجتماعی را ارزیابی و نقد می‌نماید و درباره آن‌ها داوری می‌کند.</p> <p>۱ علم فقه ۲ علم تاریخ ۳ علم جامعه ۴ علوم ابزاری</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۷)</p>
۲۲	<p>شناسایی خوبی عدالت و بدی ظلم چگونه امکان‌پذیر است؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ عقل عملی، واقعیت‌هایی را که با آگاهی و اراده انسان به وجود می‌آیند؛ شناسایی می‌کند. (ص ۱۱۴)</p>
۲۳	<p>چرا علوم اجتماعی اندیشمندان مسلمان از نوع جامعه‌شناسی تفسیری نیست؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ آنان (متفکران مسلمان) دانش علمی را به دانش حسی و تجربی محدود نمی‌کنند، از این رو برخلاف رویکرد تفسیری، تفسیر را در تقابل با تبیین نمی‌دانند بلکه هر تفسیری را نوعی تبیین به شمار می‌آورند، زیرا تفسیر را هم نیازمند استدلال می‌دانند. (ص ۱۱۵)</p>
۲۴	<p>ویژگی‌های علوم اجتماعی جهان اسلام در مقایسه با علوم اجتماعی جهان متجدد را بنویسید. (ذکر دو مورد)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ این دانش متناسب با معنای علم در جهان اسلامی است. علوم اجتماعی جهان اسلام از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد ولی تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی استفاده می‌کند. عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام، در تولید دانش علمی درباره محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد ولی همه عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد. بخشی از آن‌را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌بخشد. (ص ۱۱۲) (ذکر دو مورد کافی است.)</p>
۲۵	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) یکسان دانستن طبیعت و جامعه، انسان‌ها را به پیچ و مهره‌های تقلیل می‌دهد.</p> <p>ب) حس و تجربه از ابزارهای مهم شناخت علمی هستند اما روش تجربی توان فهم انسان‌ها را ندارد.</p> <p>ج) جامعه‌شناسان در مطالعه نابرابری‌های اجتماعی به در جوامع توجه دارند.</p> <p>د) اندیشمندان اجتماعی معتقدند که سیاست هویت متعلق به دوره است که هویت‌ها موضوعی برای نزاع و درگیری می‌شوند.</p> <p>ه) در فرهنگ اسلام، مسلمانان به آموختن تشویق شده‌اند و از یادگیری علمی که فایده‌ای نداشته باشد منع گردیده‌اند.</p> <p>و) فقه اسلامی با به رسمیت شناختن تفاوت‌های قومی، نژادی، زبانی و فقهی، این تفاوت‌ها را به فرصتی برای شکل‌گیری تبدیل می‌کند.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ الف) نظم اجتماعی (ص ۲۹) ب) معانی کنش (ص ۳۷)</p> <p>ج) قشربندی اجتماعی (ص ۶۹) د) پسامدرن (ص ۸۵)</p> <p>ه) علم نافع (ص ۹۴) و) امت اسلامی (ص ۱۰۷)</p>

۲۶	<p>ویژگی‌های جامعه مطلوب فقه شیعه را بنویسید. (ذکر یک مورد)</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ جامعه‌ای را مطلوب می‌داند که دارای دو ویژگی باشد: ۱- روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد. ۲- حاکمان و کارگزاران جامعه عالم به عدالت و عمل‌کننده به آن باشند یعنی عالم و عادل باشند. (ذکر یک مورد کافی است) (ص ۱۰۹)</p>
۲۷	<p>هر عبارت به کدام نوع عقل اشاره دارد؟</p> <p>الف) قوه‌ای است که انسان به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. (.....)</p> <p>ب) علمی مانند طبیعیات، فلسفه و ریاضیات را پدید می‌آورد. (.....)</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ الف) عقل خاص (ص ۱۱۴) ب) عقل نظری (ص ۱۱۴)</p>
۲۸	<p>مقبولیت و مرجعیت در فرهنگ عمومی جامعه ایران موجب شد که دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ایران شکل بگیرد.</p> <p>۱) علوم اجتماعی ۲) علم فقه ۳) علم تاریخ ۴) علم جامعه</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۹)</p>
۲۹	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) یکی از راه‌های آشتی، اتحاد و دوستی در میان گروه‌ها و ملت‌ها است.</p> <p>ب) ابن‌خلدون در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد و بنابراین از سخنی نگفت.</p> <p>ج) واقعیت‌هایی که با آگاهی و اراده انسان به وجود می‌آیند، مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها با شناسایی می‌شود.</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱</p> <p>پاسخ: ۱ الف) شناخت متقابل (ص ۸۸) ب) جامعه آرمانی (ص ۱۰۰) ج) عقل عملی (ص ۱۱۴)</p>
۳۰	<p>دو مورد از کارکردهای علوم اجتماعی جهان اسلام را بنویسید.</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ ۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد. ۲- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد. (ذکر دو مورد کافی است) (ص ۱۱۲)</p>
۳۱	<p>علت شکل‌گیری دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ایران چه بود؟</p> <p>سوال‌ات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ مقبولیت و مرجعیت علم فقه (ص ۱۰۹)</p>

۳۲	<p>هر عبارت به کدام نوع علم اشاره دارد؟ الف) نظریات لازم برای دو انقلاب اجتماعی را پدید آورد: انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی (.....) ب) متناسب با معنای علم در جهان اسلام است. (.....)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ الف) علم فقه (ص ۱۰۹) ب) علوم اجتماعی جهان اسلام (ص ۱۱۲)</p>
۳۳	<p>چرا علوم اجتماعی اندیشمندان مسلمان از نوع تبیینی نیست؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند، به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست. (ص ۱۱۵)</p>
۳۴	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. الف) برخی تفاوت‌ها، مانند تفاوت در لهجه، جنسیت، رنگ پوست نامیده می‌شوند. ب) الگوی تعارف به معنای است و همان الگویی است که قرآن ارائه می‌دهد. ج) فارابی جوامعی را که از علوم عقلی بی‌بهره‌اند نامیده است. د) در ایران همواره نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرتهای داخلی و خارجی داشته است.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ الف) تفاوت‌های اسمی (ص ۶۸) ب) شناخت متقابل (ص ۸۷) ج) مدینه جاهله (ص ۹۸) د) فقه شیعه (ص ۱۰۸)</p>
۳۵	<p>یک مورد از کارکردهای علوم اجتماعی جهان اسلام را بنویسید.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌ای اجتماعی را دارد. ۲- درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید ۳- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد. (ذکر یک مورد) (ص ۱۱۲)</p>
۳۶	<p>هر عبارت، به کدام‌یک از انواع معانی عقل در معنای خاص اشاره می‌کند؟ الف) خوبی عدالت و بدی ظلم را می‌شناسد. (.....) ب) شناسایی قانون علیت در فلسفه (.....)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ الف) عقل عملی (ص ۱۱۴) ب) عقل نظری</p>
۳۷	<p>چرا علوم اجتماعی اندیشمندان مسلمان از نوع تبیینی نیست؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند، به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست. (ص ۱۱۵)</p>

۳۸	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) برخی تفاوت‌ها مانند تفاوت در قد، هوش، ثروت و تحصیلات نامیده می‌شود.</p> <p>ب) در دوره پسامدرن همه آن‌چه در دوره مدرن پدید آمده بود از جمله سیاست مورد نقد قرار گرفت.</p> <p>ج) فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد می‌نامد که جامعه آرمانی موردنظر اوست.</p> <p>د) یکی از مهم‌ترین شاخه‌های علوم اجتماعی مسلمانان است که مسائل اجتماعی را توصیف یا تبیین نمی‌کند، اما درباره چگونگی رفتار اجتماعی مسلمانان و جامعه اسلامی احکام و قواعدی را مطرح می‌کند.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ الف) تفاوت‌های رتبه‌ای (ص ۶۸) ب) همانندسازی (ص ۸۵) ج) مدینه فاضله (ص ۹۸) د) علم فقه (ص ۱۰۶)</p>
۳۹	<p>یک مورد از کارکردهای علوم اجتماعی جهان اسلام را بنویسید.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌ای اجتماعی را دارد. ۲- درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید ۳- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد. (ذکر یک مورد) (ص ۱۱۲)</p>
۴۰	<p>هر عبارت، به کدام‌یک از انواع معانی عقل در معنای خاص اشاره می‌کند؟</p> <p>الف) خوبی عدالت و بدی ظلم را می‌شناسد. (.....)</p> <p>ب) شناسایی قانون علیت در فلسفه (.....)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ الف) عقل عملی (ص ۱۱۴) ب) عقل نظری</p>
۴۱	<p>جای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) برخی تفاوت‌ها مانند تفاوت در قد، هوش، ثروت و تحصیلات نامیده می‌شود.</p> <p>ب) در دوره پسامدرن همه آن‌چه در دوره مدرن پدید آمده بود از جمله سیاست مورد نقد قرار گرفت.</p> <p>ج) فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد می‌نامد که جامعه آرمانی موردنظر اوست.</p> <p>د) یکی از مهم‌ترین شاخه‌های علوم اجتماعی مسلمانان است که مسائل اجتماعی را توصیف یا تبیین نمی‌کند، اما درباره چگونگی رفتار اجتماعی مسلمانان و جامعه اسلامی احکام و قواعدی را مطرح می‌کند.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ الف) تفاوت‌های رتبه‌ای (ص ۶۸) ب) همانندسازی (ص ۸۵) ج) مدینه فاضله (ص ۹۸) د) علم فقه (ص ۱۰۶)</p>
۴۲	<p>هر عبارت، کدام‌یک از انواع عقل در معنای خاص را نشان می‌دهد؟</p> <p>الف) قانون علیت در فلسفه با این عقل شناخته می‌شود. (.....)</p> <p>ب) علوم انسانی و علوم اجتماعی را پدید می‌آورد. (.....)</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ الف) عقل نظری (ص ۱۰۶) ب) عقل عملی (ص ۱۰۶)</p>

<p>دو مورد از نتایج تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن را بنویسید.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه طرح نظریات جدید را فراهم آورد و در عین حال به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا، راه‌حل ارائه دهند. (ص ۱۱۲) (ذکر دو مورد)</p>	۴۳
<p>در کدام‌یک از انواع عقل در معنای عام، معنای برخاستن یک فرد در جمع فهمیده می‌شود؟</p> <p>عقل ابزاری ۱ عقل انتقادی ۲ عقل تفسیری ۳ عقل تجربی ۴</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۳)</p>	۴۴
<p>جامعه اسلامی با استفاده از کدام شاخه علوم اجتماعی، رفتارها و هنجارهای اجتماعی را ارزیابی و نقد می‌کند و درباره‌ی آن‌ها داور می‌کند؟</p> <p>علم تاریخ ۱ علم فقه ۲ علم جامعه‌شناسی ۳ علم فلسفه ۴</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۱)</p>	۴۵
<p>مردم در جامعه اسلامی چگونه می‌توانند در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت کنند؟</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ مردم در این جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می‌کنند. (ص ۱۰۳)</p>	۴۶
<p>جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>الف) اگر قدرت مطابق قانون و حکم الهی باشد و تبعیت از آن نیز با رضایت و میل همراه باشد، قدرت هم دارد و هم اجتماعی.</p> <p>ب) جامعه‌شناسان می‌گویند علت نابرابری‌های اجتماعی، این است که مزایای اجتماعی، یعنی و و دانش به صورت نابرابر میان افراد توزیع شده‌اند.</p> <p>ج) پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه، به معنای سیاست است و مربوط به دوره می‌باشد.</p> <p>د) قرآن کریم، قوانین حاکم بر تداوم و تغییر جوامع و امت‌های مختلف را می‌نامد.</p> <p>ه) در ایران همواره نقش مهمی در تعیین نوع رابطه مردم با قدرت‌های داخلی و خارجی داشته باشد.</p> <p>سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۰</p> <p>پاسخ: ۱ الف) مشروعیت - مقبولیت (ص ۵۷) ب) ثروت - قدرت (ص ۶۹) ج) همانندسازی - مدرن (ص ۸۴) د) سنت‌های الهی (ص ۹۶) ه) فقه شیعه (ص ۱۰۸)</p>	۴۷

۴۸	<p>«هرگز جامعه‌ای بدون تأمین میزانی از عفت، شجاعت، حکمت و عدالت روی سعادت دنیوی و اُخروی را نخواهد دید.» این جمله نمونه‌ای از مفهوم کدام عقل است؟</p> <p>۱ نظری ۲ تفهیمی ۳ انتقادی ۴ علمی</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۴ گزینه ۴ پاسخ صحیح است.</p>
۴۹	<p>«در طبیعت و جامعه هیچ رخدادی، خود به خودی و بدون علت رخ نمی‌دهد.» این جمله نمونه‌ای از کدام عقل است؟</p> <p>۱ علمی ۲ نظری ۳ تفسیری ۴ تبیینی</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است.</p>
۵۰	<p>اندیشمندان مسلمان برای داوری درباره ارزش‌ها، از چه ظرفیت‌هایی بهره می‌برند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ آنان برای داوثری درباره ارزش‌ها از ظرفیت عقل نظری، عقل عملی و وحی بهره می‌برند. از نظر آنان تبیین، تفسیر و تجویز، استدلال‌های ویژه خود را دارند و در هر سه سطح، پژوهشگر اجتماعی به دنبال کشف واقعیت‌ها و حقایق است.</p>
۵۱	<p>اندیشمندان مسلمان در تقابل رویکرد تفسیری با تبیین چه دیدگاهی دارند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ آنان دانش علمی را به دانش حسی و تجربی محدود نمی‌کنند، از این رو برخلاف رویکرد تفسیری، تفسیر را در تقابل با تبیین نمی‌دانند، بلکه هر تفسیری را تبیین به شمار می‌آورند. زیرا تفسیر را هم نیازمند استدلال می‌دانند.</p>
۵۲	<p>چرا علوم اجتماعی اندیشمندان مسلمان از نوع «تبیینی» نیست؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند؛ به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست.</p>
۵۳	<p>در مقایسه علوم اجتماعی جهان متجدد، رویکرد انتقادی، علوم اجتماعی جهان اسلام چه نظری دارد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ از ظرفیت جهان شمول عقل نظری، عقل عملی و وحی برای داوری ارزش‌ها استفاده می‌کند.</p>
۵۴	<p>علوم اجتماعی جهان اسلام چه نظری به «رویکرد تفسیری» علوم اجتماعی جهان متجدد دارد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ تفسیر را نوعی تبیین و استدلال عملی می‌شمارد و به همین دلیل تفسیر و تبیین در تقابل با هم قرار نمی‌گیرند.</p>

۵۵	<p>علوم اجتماعی جهان متجدد و علوم اجتماعی جهان اسلام را مقایسه کنید (در رویکرد تبیینی).</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علوم اجتماعی جهان متجدد: تبیینی علوم اجتماعی جهان اسلام: از سطوح مختلف عقل استفاده می‌کند و تبیین را به تبیین تجربی محدود نمی‌داند.</p>
۵۶	<p>دو نمونه برای «عقل نظری» و «عقل عملی» بیاورید.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عقل نظری: در طبیعت و جامعه هیچ رخدادی، خود به خودی و بدون علت رخ نمی‌دهد. عقل عملی: هرگز جامعه‌ای بدون تأمین میزانی از عفت، شجاعت، حکمت و عدالت روی سعادت دنیوی و اخروی نخواهد دید.</p>
۵۷	<p>«عقل عملی» کدام واقعیت‌ها را شناسایی می‌کند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عقل عملی، واقعیت‌هایی را که با آگاهی و ارادهٔ انسان به وجود می‌آیند، مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها، شناسایی می‌کند. مثلاً خوبی عدالت و بدی ظلم را می‌شناسد. این عقل، علوم انسانی و اجتماعی را پدید می‌آورد.</p>
۵۸	<p>«عقل نظری» چه واقعیت‌هایی را شناسایی می‌کند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عقل نظری واقعیت‌هایی را که مستقل از آگاهی و ارادهٔ انسان وجود دارند، شناسایی می‌کند و علوم‌ی مانند فلسفه، ریاضیات و طبیعیات را پدید می‌آورد. برای مثال قانون علیت در فلسفه یا قانون جاذبهٔ زمین در فیزیک با این عقل شناخته می‌شوند.</p>
۵۹	<p>گاهی عقل را در معنای عام به کار می‌بریم که هرگونه را شامل می‌شود.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ تلاش‌های ذهنی و علمی</p>
۶۰	<p>عقل در معنای خاص، به چه معناست؟ و چند نوع است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ قوه‌ای است که به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. عقل نظری، عقل عملی.</p>
۶۱	<p>طه عبدالرحمن، اندیشمند مسلمان، کدام فیلسوفان اسلامی را مورد تمجید قرار می‌دهد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ کسانی چون ابن عربی و غزالی را که در مواجهه با فلسفه یونان به ابداع و نوآوری پرداخته‌اند مورد تمجید قرار می‌دهد. به همین جهت برخی از وی به عنوان غزالی دوران یاد می‌کنند.</p>

۶۲	<p>طه عبدالرحمن، اندیشمند مسلمان در مقدمه کتاب «کنش دینی و نوسازی عقل» تلاش می‌کند چه بنیادی برای بیداری دینی فراهم کند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ وی اعلام می‌کند که می‌خواهد بنیادی نظری، برای بیداری دینی فراهم کند. وی می‌کوشد تا چارچوبی روشمند طراحی کند که به تعمیق ایمان دینی و گسترش اخلاق و تحقق نوگرایی اسلامی منتهی می‌گردد. طه دستاورد مهم جهان اسلام را عرفان و معنویت می‌داند.</p>
۶۳	<p>کدام نظریه‌ها از مهم‌ترین نوآوری‌های، طه عبدالرحمن اندیشمند اسلامی است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ نظریه نوگرایی اسلامی، نظریه کنش دینی، نظریه مقاومت.</p>
۶۴	<p>طه عبدالرحمن معتقد است که شخصیت وی از چه عواملی متأثر است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ وی می‌گوید که شخصیت وی از عوامل چندی متأثر است. از یک سو از میراث اسلامی چون کلام، فلسفه، تصوف و اصول فقه بهره برده‌ام و از طرف دیگر تمام تلاش خود را مصروف آشنایی با فرهنگ غرب کرده‌ام.</p>
۶۵	<p>طه عبدالرحمن، اندیشمند معاصر مسلمان، دانش‌آموخته کدام علم است و چه آشنایی با سنت فکری غرب دارد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ طه عبدالرحمن به جهت تحصیلات عالیه فلسفی در دانشگاه سوربن و تسلط به زبان‌های آلمانی، فرانسه و انگلیسی، دنیای غرب را به خوبی می‌شناسد و با سنت‌های فکری و فلسفی آن به خوبی آشناست، اما دلبسته سنت‌های اسلامی است.</p>
۶۶	<p>اندیشمندان مهم در غرب جهان اسلام، کدامند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ ابن عربی و ابن رشد از مهم‌ترین علمای گذشته و محمد عابد الجابری و طه عبدالرحمن از برجسته‌ترین روشنفکران معاصرند.</p>
۶۷	<p>علوم اجتماعی جهان اسلام، چه کارکردهایی دارد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی ۲- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری پدیده‌های اجتماعی ۳- دآوری درباره ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های فرهنگ‌های مختلف ۴- درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید ۵- شناسایی راه‌های برون‌رفت از وضع موجود به سوی جامعه مطلوب

۶۸	<p>علم اجتماعی جهان اسلام، دربارهٔ وضعیت کدام جهان‌ها داوری خواهد کرد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علم اجتماعی جهان اسلام، علاوه بر تبیین وضعیت موجود جهان اسلام، دربارهٔ وضعیت مطلوب و آرمانی جامعه اسلامی و همچنین جامعه جهانی نیز داوری خواهد کرد و راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود را به سوی وضعیت مطلوب را شناسایی می‌کند.</p>
۶۹	<p>عقلانیت جهان اسلام در تولید دانش علمی، چگونه عمل می‌کند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عقلانیت جهان اسلام در تولید دانش علمی دربارهٔ محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد ولی همهٔ عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد. بخشی از آن را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌بخشد.</p>
۷۰	<p>عقلانیت در جهان اسلام چگونه با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، تعامل می‌کند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عقلانیت در جهان اسلام با وجود تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، ارزش‌ها و اعتبار روشنفکرانه خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ خود می‌پردازند.</p>
۷۱	<p>علوم اجتماعی جهان اسلام از چه منابعی برای توصیف مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد، ولی تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی نیز استفاده می‌کند.</p>
۷۲	<p>علوم اجتماعی جهان اسلام متناسب با معنای در جهان اسلام است.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علم</p>
۷۳	<p>آشنایی عالمان مسلمان با علوم اجتماعی جهان متجدد، چه امکانی به آن‌ها می‌دهد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ این تعامل با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینهٔ طرح نظریات جدید را فراهم آورد. در عین حال، به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعهٔ جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا راه‌حل ارائه دهند.</p>

۷۴	<p>علامه طباطبایی به چه پدیده‌هایی «اعتباریات» می‌گوید و چه ویژگی دارند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ وی پدیده‌هایی را که با قرارداد و اعتبار عقل و عملی ایجاد می‌شوند اعتباریات می‌نامد؛ مانند گروه، خانواده، قانون و جامعه.</p> <p>اعتباریات دو ویژگی دارند: به خواست و اراده انسان به وجود می‌آیند؛ دارای آثار و پیامدهای غیرارادی هستند.</p>
۷۵	<p>از نظر علامه طباطبایی، «عقل عملی» چه چیزهایی را می‌شناسد و ارزیابی می‌کند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عقل عملی، بایدها و نبایدها احکام ارزشی را می‌شناسد و درباره ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند؛ مثلاً عدالت را خوب و ظلم را بد معرفی می‌کند.</p>
۷۶	<p>از نظر علامه طباطبایی «عقل نظری» به چه می‌پردازد و با استدلال عقلی، چه احکام و علومی را شکل می‌دهد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ عقل نظری به شناخت هست‌ها می‌پردازد و به کمک حس و با روش تجربی، هستی‌های طبیعی را می‌شناسد و با استدلال عقلی، احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد و علوم طبیعی، ریاضی و فلسفه (متافیزیک) را شکل می‌دهد.</p>
۷۷	<p>علامه طباطبایی با طرح مسئله تعریف دقیق‌تری از موضوع علوم اجتماعی ارائه کرده است.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ اعتباریات</p>
۷۸	<p>فارابی، علوم مدنی را در مقابل چه علومی قرار می‌دهد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ فارابی واقعیت‌های اجتماعی را پدیده‌هایی می‌داند که با آگاهی و اراده انسان‌ها ایجاد می‌شوند. او علم مدنی را در مقابل علومی قرار می‌دهد که موضوع آن‌ها مستقل از اراده انسان‌ها وجود دارد.</p>
۷۹	<p>علوم اجتماعی در جهان اسلام چه سطوحی دارد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ علوم اجتماعی در جهان اسلام به سطوح تجویزی و انتقادی محدود نمی‌شود، بلکه سطوح توصیفی و تبیینی هم دارد.</p>
۸۰	<p>عنوان مقاله «نیکی کدی» درباره انقلاب ایران چیست؟ وی اهل کجاست؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ نیکی کدی، پژوهشگر آمریکایی، با توجه به دو انقلابی که طی یک قرن، یعنی قرن بیستم در ایران واقع شده، مقاله‌ای درباره ایران با این عنوان نوشته شده است: چرا ایران کشوری انقلابی است؟</p>

۸۱	<p>امام خمینی در وصیت‌نامه سیاسی - الهی خود، خطاب به مستضعفان جهان و مسلمانان در مورد تأسیس یک دولت اسلامی چه می‌گویند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ و شما ای مستضعفان جهان و ای مسلمانان جهان، به‌پا خیزید و طبقات متعهد، زمام امور را به دست گیرید و زیر پرچم پرافتخار اسلام مجتمع شوید و به سوی یک دولت اسلامی با جمهوری‌های آزاد و مستقل به پیش روید.</p>
۸۲	<p>دو الگوی متفاوت نظام اسلامی که در اوایل و اواخر قرن بیستم در ایران پدید آمدند، کدامند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ الگوی مشروطه‌میرزای نائینی و الگوی انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی امام خمینی.</p>
۸۳	<p>در جامعه مورد نظر امام خمینی، مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان چه وظایفی دارند؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ مردم در جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می‌کنند. مجلس شورای اسلامی با مشارکت نمایندگان مردم موظف است شرط اول را محقق کند و مجلس خبرگان نیز موظف است شرط دوم را تحقق بخشد؛ یعنی رهبر جامعه براساس معیارهای اسلامی را شناسایی و معرفی کند و بر عملکرد او نظارت نماید.</p>
۸۴	<p>نظریه امام خمینی در پایان قرن بیستم برای تشکیل جامعه مطلوب چه بود؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ در پایان قرن بیستم، امام خمینی در ادامه مبارزه برای تشکیل جامعه مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب را داشته باشد؛ یعنی هم قوانین آن عادلانه باشند و هم مجریان این قوانین از دو شرط علم و عدالت برخوردار باشند.</p>
۸۵	<p>از نظر میرزای نائینی، مشروطه به چه معنایی است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ از نظر مشروطه به معنای مشروط کردن حاکمان و حکومتی است که در چارچوب مقررات عادلانه مجلس عمل کند؛ یعنی مردم در مشروطه با کمک مجلس شورا، ویژگی اول نظام اسلامی را محقق کردند.</p>
۸۶	<p>میرزای نائینی در آغاز قرن بیستم، معتقد بود که کدام ویژگی جامعه مطلوب را می‌توان تحقق بخشید؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ میرزای نائینی در آغاز قرن بیستم و در شرایط آن روز جامعه خود، معتقد بود که ما نمی‌توانیم ویژگی دوم جامعه مطلوب را که مستلزم تغییر نظام پادشاهی است، تحقق بخشیم ولی می‌توانیم ویژگی اول چنین جامعه‌ای را محقق کنیم تا مردم از طریق مجلس، سازمان‌ها و ساختارهای اجتماعی را به گونه‌ای عادلانه شکل دهند.</p>

۸۷	<p>کتاب «تنبيه الامه و تنزيه المله» از کدام اندیشمند اسلامی است؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ میرزای نائینی.</p>
۸۸	<p>کدام ویژگی «فقه» موجب شد که دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ایران شکل بگیرد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ مقبولیت و مرجعیت علم فقه در فرهنگ عمومی جامعه ایران موجب شد که براساس این دو نظریه فقهی دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ایران شکل بگیرد.</p>
۸۹	<p>امام خمینی با توجه به شرایط اجتماعی پایان قرن بیستم، مسئله و را طرح نمود.</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ ولایت فقیه - انقلاب اسلامی</p>
۹۰	<p>در آغاز قرن بیستم چه کسی و با استفاده از کدام علم، نظام مشروطه را تبیین کرد؟</p> <p>سوالات و مطالب تالیفی-سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲-دوازدهم</p> <p>پاسخ: ۱ میرزای نائینی با توجه به واقعیت‌های اجتماعی ایران، با استفاده از فقه، نظام مشروطه را تبیین کرد.</p>

۱

۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۲- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۳- درباره ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های فرهنگ‌های مختلف می‌تواند داوری کند.

۴- درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید.

۵- با توصیف و تبیین وضعیت موجود راه‌های برون‌رفت از وضع موجود را به سوی جامعه مطلوب شناسایی می‌کند.
(ذکر دو مورد کافی است.)

۲

از نظر میرزای نائینی مشروطه به معنای مشروطه کردن حاکمان و حکومتی است که در چارچوب مقررات عادلانه مجلس عمل کند. یعنی مردم در مشروطه با کمک مجلس شورا ویژگی اول نظام اسلامی را محقق کردند.

۳

مدارا (ی اجتماعی)

۴

۱) قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۲) توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۳) درباره ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های فرهنگ‌های مختلف می‌تواند داوری کند.

۴) درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید.

۵) با توصیف و تبیین وضعیت موجود راه‌های برون‌رفت از وضع موجود را به سوی جامعه مطلوب شناسایی می‌کند.
(ذکر دو مورد کافی است.)

۵

ما نمی‌توانیم ویژگی دوم جامعه مطلوب را - که مستلزم تغییر نظام پادشاهی است - تحقق ببخشیم. ولی می‌توانیم ویژگی اول چنین جامعه‌ای را محقق کنیم تا مردم از طریق مجلس، سازمان‌ها و ساختارهای اجتماعی را به گونه‌ای عادلانه شکل دهند.

۶

این تعامل با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه طرح نظریات جدید را فراهم آورد.

در عین حال، به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا راه‌حل ارائه دهند. (ص ۱۱۶)

۷

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

۸

بایدها و نبایدها و احکام ارزشی را شناسایی می‌کند (یا درباره ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند). (ص ۱۱۵)

۹

الف) مدارا

ب) مقاومت (ص ۱۱۱)

۱۰

اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند. (ص ۱۱۹)

۱۱

الف) سیاست هویت (ص ۸۹) ب) جامعه آرمانی (ص ۱۰۴) پ) علوم اجتماعی (ص ۱۱۰)

۱۲

امام خمینی (ص ۱۱۳)

۱۳

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۱۱۰ و ۱۱۱)

ب) تفسیر را نوعی تبیین و استدلال عقلانی می‌شمارد و به همین دلیل تفسیر و تبیین در تقابل با هم قرار نمی‌گیرند. (یا اندیشمندان مسلمان دانش علمی را به دانش حسی و تجربی محدود نمی‌کنند.)
ج) انتقادی

عقلانیت مورد استفاده در جهان اسلام، در تولید دانش علمی درباره محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد ولی همه عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد. بخشی از آن را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌بخشد. (ص ۱۱۲) (ذکر دو مورد کافی است.)

جامعه‌ای را مطلوب می‌داند که دارای دو ویژگی باشد: ۱- روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد. ۲- حاکمان و کارگزاران جامعه عالم به عدالت و عمل‌کننده به آن باشند یعنی عالم و عادل باشند. (ذکر یک مورد کافی است) (ص ۱۰۹)

الف) عقل خاص (ص ۱۱۴) ب) عقل نظری (ص ۱۱۴)

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۹)

الف) شناخت متقابل (ص ۸۸)

ب) جامعه آرمانی (ص ۱۰۰)

ج) عقل عملی (ص ۱۱۴)

۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی را دارد.

۲- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد. (ذکر دو مورد کافی است) (ص ۱۱۲)

مقبولیت و مرجعیت علم فقه (ص ۱۰۹)

الف) علم فقه (ص ۱۰۹)

ب) علوم اجتماعی جهان اسلام (ص ۱۱۲)

اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند، به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست. (ص ۱۱۵)

الف) تفاوت‌های اسمی (ص ۶۸)

ب) شناخت متقابل (ص ۸۷)

ج) مدینه جاهله (ص ۹۸)

د) فقه شیعه (ص ۱۰۸)

۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌ای اجتماعی را دارد. ۲- درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید ۳- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد. (ذکر یک مورد) (ص ۱۱۲)

الف) عقل عملی (ص ۱۱۴)

ب) عقل نظری

اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند، به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست. (ص ۱۱۵)

الف) تفاوت‌های رتبه‌ای (ص ۶۸)

ب) همانندسازی (ص ۸۵)

ج) مدینه فاضله (ص ۹۸)

د) علم فقه (ص ۱۰۶)

۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌ای اجتماعی را دارد. ۲- درباره جامعه آرمانی سخن می‌گوید ۳- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری و پیدایش پدیده‌های اجتماعی را دارد. (ذکر یک مورد) (ص ۱۱۲)

الف) عقل عملی (ص ۱۱۴)

ب) عقل نظری

الف) تفاوت‌های رتبه‌ای (ص ۶۸)

ب) همانندسازی (ص ۸۵)

ج) مدینه فاضله (ص ۹۸)

د) علم فقه (ص ۱۰۶)

تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه طرح نظریات جدید را فراهم آورد و در عین حال به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا، راه حل ارائه دهند. (ص ۱۱۲) (ذکر دو مورد)

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۳)

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۱)

مردم در این جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می‌کنند. (ص ۱۰۳)

الف) مشروعیت - مقبولیت (ص ۵۷)

ب) ثروت - قدرت (ص ۶۹)

ج) همانندسازی - مدرن (ص ۸۴)

د) سنت‌های الهی (ص ۹۶)

هـ) فقه شیعه (ص ۱۰۸)

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

آنان برای داوثری درباره ارزش‌ها از ظرفیت عقل نظری، عقل عملی و وحی بهره می‌برند. از نظر آنان تبیین، تفسیر و تجویز، استدلال‌های ویژه خود را دارند و در هر سه سطح، پژوهشگر اجتماعی به دنبال کشف واقعیت‌ها و حقایق است.

آنان دانش علمی را به دانش حسی و تجربی محدود نمی‌کنند، از این رو برخلاف رویکرد تفسیری، تفسیر را در تقابل با تبیین نمی‌دانند، بلکه هر تفسیری را تبیین به شمار می‌آورند. زیرا تفسیر را هم نیازمند استدلال می‌دانند.

اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند؛ به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست.

از ظرفیت جهان شمول عقل نظری، عقل عملی و وحی برای داوری ارزش‌ها استفاده می‌کند.

تفسیر را نوعی تبیین و استدلال عملی می‌شمارد و به همین دلیل تفسیر و تبیین در تقابل با هم قرار نمی‌گیرند.

علوم اجتماعی جهان متجدد: تبیینی

علوم اجتماعی جهان اسلام: از سطوح مختلف عقل استفاده می‌کند و تبیین را به تبیین تجربی محدود نمی‌داند.

عقل نظری: در طبیعت و جامعه هیچ رخدادی، خود به خودی و بدون علت رخ نمی‌دهد.

عقل عملی: هرگز جامعه‌ای بدون تأمین میزانی از عفت، شجاعت، حکمت و عدالت روی سعادت دنیوی و اخروی نخواهد دید.

عقل عملی، واقعیت‌هایی را که با آگاهی و ارادهٔ انسان به وجود می‌آیند، مانند ارزش‌ها و آرمان‌ها، شناسایی می‌کند. مثلاً خوبی عدالت و بدی ظلم را می‌شناسد. این عقل، علوم انسانی و اجتماعی را پدید می‌آورد.

عقل نظری واقعیت‌هایی را که مستقل از آگاهی و ارادهٔ انسان وجود دارند، شناسایی می‌کند و علوم مانند فلسفه، ریاضیات و طبیعیات را پدید می‌آورد. برای مثال قانون علیت در فلسفه یا قانون جاذبهٔ زمین در فیزیک با این عقل شناخته می‌شوند.

تلاش‌های ذهنی و علمی

قوه‌ای است که به کمک آن حقایق و قواعد جهان را می‌شناسد. عقل نظری، عقل عملی.

کسانی چون ابن عربی و غزالی را که در مواجهه با فلسفه یونان به ابداع و نوآوری پرداخته‌اند مورد تمجید قرار می‌دهد. به همین جهت برخی از وی به عنوان غزالی دوران یاد می‌کنند.

وی اعلام می‌کند که می‌خواهد بنیادی نظری، برای بیداری دینی فراهم کند. وی می‌کوشد تا چارچوبی روشمند طراحی کند که به تعمیق ایمان دینی و گسترش اخلاق و تحقق نوگرایی اسلامی منتهی می‌گردد. طه دستاورد مهم جهان اسلام را عرفان و معنویت می‌داند.

نظریه نوگرایی اسلامی، نظریه کنش دینی، نظریه مقاومت.

وی می‌گوید که شخصیت وی از عوامل چندی متأثر است. از یک سو از میراث اسلامی چون کلام، فلسفه، تصوف و اصول فقه بهره برده‌ام و از طرف دیگر تمام تلاش خود را مصروف آشنایی با فرهنگ غرب کرده‌ام.

طه عبدالرحمن به جهت تحصیلات عالیه فلسفی در دانشگاه سوربن و تسلط به زبان‌های آلمانی، فرانسه و انگلیسی، دنیای غرب را به خوبی می‌شناسد و با سنت‌های فکری و فلسفی آن به خوبی آشناست، اما دلبسته سنت‌های اسلامی است.

ابن عربی و ابن رشد از مهم‌ترین علمای گذشته و محمد عابد الجابری و طه عبدالرحمن از برجسته‌ترین روشنفکران معاصرند.

۱- قدرت فهم، تفسیر و توصیف پدیده‌های اجتماعی

۲- توان تبیین و شناخت علل شکل‌گیری پدیده‌های اجتماعی

۳- داوری دربارهٔ ارزش‌ها، هنجارها و آرمان‌های فرهنگ‌های مختلف

۴- دربارهٔ جامعهٔ آرمانی سخن می‌گوید

۵- شناسایی راه‌های برون‌رفت از وضع موجود به سوی جامعهٔ مطلوب

علم اجتماعی جهان اسلام، علاوه بر تبیین وضعیت موجود جهان اسلام، دربارهٔ وضعیت مطلوب و آرمانی جامعه اسلامی و همچنین جامعه جهانی نیز داوری خواهد کرد و راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود را به سوی وضعیت مطلوب را شناسایی می‌کند.

عقلانیت جهان اسلام در تولید دانش علمی دربارهٔ محیط فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد ولی همهٔ عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد. بخشی از آن را به کمک حس و تجربه زیسته و بخشی دیگر را با استفاده از وحی سامان می‌بخشد.

۷۰

عقلانیت در جهان اسلام با وجود تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، ارزش‌ها و اعتبار روشنفکرانه خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ خود می‌پردازند.

۷۱

از منابع و ابزارهای تجربی برای توصیف و تبیین مسائل اجتماعی استفاده خواهد کرد، ولی تبیین‌های علمی جهان اسلام به شناخت تجربی محدود نمی‌شود و از منابع عقلانی و وحیانی نیز استفاده می‌کند.

۷۲ علم

۷۳

این تعامل با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند زمینه طرح نظریات جدید را فراهم آورد. در عین حال، به متفکران مسلمان امکان می‌دهد که علوم اجتماعی جهان اسلام را گسترش دهند و علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند و برای برون‌رفت از بحران‌هایی مانند بحران آگاهی و بحران معنا راه‌حل ارائه دهند.

۷۴

وی پدیده‌هایی را که با قرارداد و اعتبار عقل و عملی ایجاد می‌شوند اعتباریات می‌نامد؛ مانند گروه، خانواده، قانون و جامعه.

اعتباریات دو ویژگی دارند: به خواست و اراده انسان به وجود می‌آیند؛ دارای آثار و پیامدهای غیرارادی هستند.

۷۵

عقل عملی، بایدها و نبایدها احکام ارزشی را می‌شناسد و درباره ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند؛ مثلاً عدالت را خوب و ظلم را بد معرفی می‌کند.

۷۶

عقل نظری به شناخت هست‌ها می‌پردازد و به کمک حس و با روش تجربی، هستی‌های طبیعی را می‌شناسد و با استدلال عقلی، احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد و علوم طبیعی، ریاضی و فلسفه (متافیزیک) را شکل می‌دهد.

۷۷ اعتباریات

۷۸

فارابی واقعیت‌های اجتماعی را پدیده‌هایی می‌داند که با آگاهی و اراده انسان‌ها ایجاد می‌شوند. او علم مدنی را در مقابل علومی قرار می‌دهد که موضوع آن‌ها مستقل از اراده انسان‌ها وجود دارد.

۷۹

علوم اجتماعی در جهان اسلام به سطوح تجویزی و انتقادی محدود نمی‌شود، بلکه سطوح توصیفی و تبیینی هم دارد.

۸۰

نیکی کدی، پژوهشگر آمریکایی، با توجه به دو انقلابی که طی یک قرن، یعنی قرن بیستم در ایران واقع شده، مقاله‌ای درباره ایران با این عنوان نوشته شده است: چرا ایران کشوری انقلابی است؟

۸۱

و شما ای مستضعفان جهان و ای مسلمانان جهان، به‌پا خیزید و طبقات متعهد، زمام امور را به دست بگیرید و زیر پرچم پرافتخار اسلام مجتمع شوید و به سوی یک دولت اسلامی با جمهوری‌های آزاد و مستقل به پیش روید.

۸۲

الگوی مشروطه میرزای نائینی و الگوی انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی امام خمینی.

مردم در جامعه از طریق مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان در تحقق بخشیدن به نظام مطلوب در عصر غیبت مشارکت می‌کنند. مجلس شورای اسلامی با مشارکت نمایندگان مردم موظف است شرط اول را محقق کند و مجلس خبرگان نیز موظف است شرط دوم را تحقق بخشد؛ یعنی رهبر جامعه براساس معیارهای اسلامی را شناسایی و معرفی کند و بر عملکرد او نظارت نماید.

در پایان قرن بیستم، امام خمینی در ادامه مبارزه برای تشکیل جامعه مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب را داشته باشد؛ یعنی هم قوانین آن عادلانه باشند و هم مجریان این قوانین از دو شرط علم و عدالت برخوردار باشند.

از نظر مشروطه به معنای مشروط کردن حاکمان و حکومتی است که در چارچوب مقررات عادلانه مجلس عمل کند؛ یعنی مردم در مشروطه با کمک مجلس شورا، ویژگی اول نظام اسلامی را محقق کردند.

میرزای نائینی در آغاز قرن بیستم و در شرایط آن روز جامعه خود، معتقد بود که ما نمی‌توانیم ویژگی دوم جامعه مطلوب را که مستلزم تغییر نظام پادشاهی است، تحقق بخشیم ولی می‌توانیم ویژگی اول چنین جامعه‌ای را محقق کنیم تا مردم از طریق مجلس، سازمان‌ها و ساختارهای اجتماعی را به گونه‌ای عادلانه شکل دهند.

میرزای نائینی.

مقبولیت و مرجعیت علم فقه در فرهنگ عمومی جامعه ایران موجب شد که براساس این دو نظریه فقهی دو انقلاب اجتماعی در یک قرن در جامعه ایران شکل بگیرد.

ولایت فقیه - انقلاب اسلامی

میرزای نائینی با توجه به واقعیت‌های اجتماعی ایران، با استفاده از فقه، نظام مشروطه را تبیین کرد.

۷	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۲۱	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴
۴۴	۱	۲	۳	۴
۴۵	۱	۲	۳	۴
۴۸	۱	۲	۳	۴
۴۹	۱	۲	۳	۴

